

УКРАЇНА

Через рік після звільнення Херсона журналістика все ще перебуває під російським тиском

Щоденні обстріли, брак професійних журналістів, психологічна втома... Через рік після звільнення українською армією Херсона, міста на південному сході України, місцеві медіа змушені боротися за виживання. Четверо журналістів розповідають про свою роботу з поступового відновлення місцевого медіаландшафту, зруйнованого російською окупацією.

"З моменту звільнення Херсона ми щодня потерпаємо від російських обстрілів", – розповідає місцевий журналіст **Іван Антипенко**, який працює фрілансером в декількох медіа, зокрема у виданні ["Мост"](#). Через рік після відступу російської армії та повернення ЗСУ до Херсона 11 листопада 2022 року місцеві медіа в цьому місті з населенням лише 60000 мешканців, порівняно з майже 300000 до російського вторгнення, все ще працюють у загрозливих безпекових умовах. *"Херсон не є безпечним містом, російська армія знаходиться на іншому березі Дніпра",* – каже **Олена Лішенко**, херсонська кореспондентка медіа ["Суспільне"](#).

Частина Херсонської області залишається окупованою. Російські війська знаходяться на іншому березі річки, за два кілометри, а саме місто майже щодня зазнає обстрілів російської артилерії. Місцеві журналісти змушені уникати певних місць, наприклад, сіл у "сірій зоні", що наразі знаходиться приблизно за п'ятнадцять кілометрів від Херсона, в епіцентрі протистояння між двома арміями, або пересуватися вночі. У Херсоні вони змушені бігти до укриття під час щоденних тривог і постійно носити шоломи та бронезилети. *"Нелегко брати інтерв'ю у цивільних, які не захищені, хоча живуть тут так само, як і ми",* – зізнається редактор видання "Мост" **Сергій Нікітенко**.

Ослаблений професійний сектор

Видання *"Мост"* – одне з небагатьох місцевих медіа, що залишилися в Херсоні, яких тут налічується ледь більше десяти. Війна послабила медіасектор. За

дев'ять місяців окупації міста російськими військами багато журналістів виїхали в інші регіони країни, а іноді й за кордон [через погрози з боку російських військових](#), не рахуючи тих, кого мобілізували до лав української армії. *"Це велика проблема: нам не вистачає фахівців, які розуміють регіональну проблематику"*, – скаржиться директорка Медіаплатформи ["Вгору"](#) Ілона Коротіцина. [Ризики](#), пов'язані з висвітленням подій на місцях, не заохочують місцевих журналістів повертатися.

Згідно зі свідченнями, зібраними Репортерами без кордонів (RSF), ті, хто залишився, щомісяця їздять туди-сюди між Херсонською та сусідніми Одеською або Миколаївською областями, щоб декілька днів відпочити. *"31 грудня 2022 року я переїхала на деякий час до Києва. Жити і працювати під бомбардуваннями, які стали дуже інтенсивними, було неможливо. Як довго ми працюватимемо в цьому стресі?"*, – непокоїться Олена Лішенко, херсонська кореспондентка медіа ["Суспільне"](#). Кожний шукає спосіб послабити тиск, щоб протриматися довше.

Стати воєнним журналістом

Іван Антипенко повернувся через два дні після звільнення, 13 листопада 2022 року: *"Я не міг у це повірити, у місті панувала ейфорія"*, – згадує все ще зворушений журналіст. Він знайшов прихисток на кілька місяців у Миколаєві, у сусідній області, а після повернення змушений був швидко адаптуватися до нових умов і нової тематики: *"Після того, як 6 червня росіяни зруйнували Каховську дамбу, ми висвітлювали евакуацію, плавали затопленими вулицями, деякі колеги потрапили під російські бомбардування"*, – розповідає він.

Олені Лішенко з Суспільного важко було перекваліфікуватися на воєнного журналіста: *"Довелося звикати до висвітлення військової тематики, війни, колабораціонізму"*. Тема, яка також викликає складнощі, пов'язана зі Збройними силами України, які обмежують доступ до певних територій. Окрім офіційних процедур отримання інформації, місцеві журналісти спілкуються безпосередньо з окремими військовими, щоб отримати матеріали для своїх статей.

Потік російської дезінформації на місто став ще одним серйозним викликом для місцевих медіа з моменту окупації. І звільнення Херсона не вирішило цю проблему. Місцеві медіа приділяють особливу увагу перевірці фактів, щоб протистояти [російській пропагандистській машині](#). Спільне завдання цих публікацій – створювати якісну інформацію, незважаючи на умови, і з часом повернути свою аудиторію, яка зараз розпорошена по всій країні та за її межами. Їхньою силою є знання регіону та його проблематики.

"Херсонські журналісти демонструють дивовижну стійкість. Вони працюють в екстремальних безпекових умовах, з обмеженими людськими та фінансовими ресурсами, важким емоційним перевантаженням. RSF

закликають міжнародну спільноту мобілізуватися для довгострокової допомоги місцевим медіа та сприяти відновленню життєздатного медіасередовища на територіях, звільнених від російської окупації”.

Жанна Кавельє,

Керівник офісу RSF у Східній Європі та Центральній Азії

[Згідно з даними Інституту масової інформації](#) (IMI), місцевого партнера RSF, з початку широкомасштабного російського вторгнення в країні змушені були закритися 233 медіа. Їхні доходи від реклами, основне джерело фінансування, впали. Становище місцевих медіа є особливо нестабільним, навіть попри те, що деякі з них отримують фінансування від міжнародних донорів, яке дозволяє їм працювати протягом кількох місяців. Міжнародна фінансова допомога, як і національна, в першу чергу приносить користь великим редакціям, які охоплюють всю країну. *“Невеликі редакції та фрілансери мають менші можливості, порівняно з великими редакціями, для висвітлення подій у віддалених районах, які несуть на собі основний тягар війни”,* – нарікає Іван Антипенко.

Україна та Росія посідають відповідно 79-те та 164-те місця зі 180 країн у [Світовому індексі свободи преси](#) RSF.